

Parlamentul
Republicii Moldova

D.C nr. 66
19 decembrie 2024

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

Comisia juridică, numiri și imunități

AMENDAMENT

la proiectul de lege cu privire la Curtea Constituțională nr. 371 din 11 decembrie 2024

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului RM, aprobat prin Legea nr. 797/1996, prezint spre examinare următorul amendamente la proiectul de lege cu privire la Curtea Constituțională nr.371/2024.

Articolul 28 se completează cu alineatul (2)
„(2) Persoanele interesate în soluționarea cauzei care nu posedă sau nu vorbesc limba română sunt în drept să facă cunoștință cu materialele cauzei, cu lucrările asupra dosarului și să beneficieze de interpretare lingvistică pe parcursul procesului de judecată.”

Motivare:

1. Contextul multicultural al Republicii Moldova.

Republica Moldova este un stat multinațional, caracterizat printr-o diversitate etnică semnificativă. În regiuni precum **UTA Găgăuzia** și raionul **Taraclia**, unde populația majoritară utilizează limba rusă în activitățile cotidiene și în relațiile cu autoritățile publice, bariera lingvistică reprezintă un obstacol major pentru accesul efectiv la justiție. Minoritățile etnice din aceste regiuni, dar și din alte părți ale țării, se confruntă frecvent cu dificultăți în înțelegerea limbajului juridic și a procedurilor judiciare, ceea ce limitează capacitatea lor de a-și apăra drepturile în mod echitabil. Adoptarea unui cadru legal clar care să garanteze traducerea materialelor cauzei și asigurarea

interpretării proceselor judiciare este esențială pentru a elimina aceste bariere și pentru a asigura egalitatea în fața legii.

2. Conformitatea cu art. 13 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

Amendamentul propus se aliniază în mod direct cu prevederile art. 13 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, care prevede: *“Statul recunoaște și protejează dreptul persoanelor de a-și păstra, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă.”*

În contextul unei societăți multiculturale, protejarea drepturilor lingvistice ale minorităților în sistemul de justiție devine un element fundamental pentru a garanta accesul echitabil la servicii juridice. Această măsură reprezintă o manifestare concretă a respectului față de diversitatea etnică și lingvistică din țară.

3. Respectarea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova.

Adoptarea amendamentului este necesară și pentru conformarea cu standardele internaționale: **Pactul internațional privind drepturile civile și politice (PIDCP) și Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale**, ratificată de Republica Moldova, impune statelor să asigure condiții care să permită minorităților să participe efectiv la viața publică și să își exercite drepturile fără discriminare.

Aceste prevederi obligă statul să ia măsuri concrete pentru a garanta accesul egal al minorităților etnice la procesele judiciare, inclusiv prin traducerea documentelor juridice și interpretarea proceselor în limba maternă a acestora.

4. Beneficii și obiective ale amendamentului.

Adoptarea acestui amendament va avea următoarele beneficii:

1. Eliminarea discriminării involuntare:

Instruirea magistraților și a personalului juridic cu privire la particularitățile culturale și lingvistice ale minorităților va contribui la prevenirea tratamentelor discriminatorii în cadrul sistemului de justiție.

2. Întărirea coeziunii sociale:

Garantarea accesului egal la justiție pentru toți cetățenii, indiferent de apartenența lor etnică, va contribui la consolidarea încrederii în instituțiile statului și la o societate mai incluzivă.

3. Respectarea diversității regionale:

Considerația că regiuni precum Taraclia și Găgăuzia, unde limba rusă este utilizată frecvent, implementarea unor astfel de măsuri va asigura respectarea specificului local și a autonomiei administrative prevăzute de lege.

Concluzie:

Propunerea de amendament reflectă angajamentul Republicii Moldova de a respecta drepturile omului și de a crea un sistem juridic accesibil tuturor cetățenilor, indiferent de limba pe care o vorbesc. Adoptarea acestuia va alinia legislația națională la standardele internaționale și va contribui la întărirea coeziunii sociale, protejând diversitatea etnică și culturală a țării.

Deputat în Parlament

Diana CARAMAN

Digitally signed by Caraman Diana
Date: 2024.12.19 14:42:07 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

